

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 9. avgusta 1865. ~

Gospodarske stvari.

Je li kolje pri trsu v goricaх potrebno?

V lutomerških goricaх so nekteri posestniki kolje s svojih goric odpravili, al ne vé se, zakaj da so to učinili; al zavoljo manjših stroškov, ali zavoljo novine? Ker se na ovi strani kvar kaže, niso imeli naslednikov in eni so na skoro stare šege se poprijeli in v drugič gorice nakolili; zdaj še samo eden brez kolja obdeluje gorice.

Toto delo pa tako opravljajo: Kadar bi morali trsovsje vezati, vršiče na rožji potrgajo, ga ne oplevejo, in z enim povreslom na sredini zvežejo. Vršiče pa trsu zato odtrgajo, ker menijo, da zato debelejše rožje izraste.

Nasledki takega ravnanja pa se potle toti kažejo:

1. Nemirnost trsa. — Trs brez kola, z enim samim povreslom zvezan in košat kakor grm, se nagne na stran, visí nevoljen in veter ga goni sèm in tjè, in zmeta ž njim po zemlji, ker se nima kje držati. Žalostno je gledati, kako se ubogi trs muči.

2. Napačna rast. — Rožje, kadar je odtrgano ali odtrto, ne raste, dokler se mu rana ne zaceli. Rastna moč ne more vun, in mora notri v rozgi ostati. Kadar pa se mu rana zaceli drugič, ne raste samo na debelo; temoč tudi na dolgo, da na stranéh skozi očesa poganja druge mladike. Kako neki bi drevce ali rozga rasti mogla ali debelejša postajati, ako glave nima! Zato si mora drug vrh ali glavo napraviti in na strani mladiko poganjati. Niso haska dočakali, kateri so gorice tako obdelovali, da veja ali rozga ne more na široko rasti, ako na dolgo ne raste, ker to se vse v istem času godí.

3. Majhen grozdje. — Grozdje ostane malo, jagode drobne na takem trsu, kteremu se rožje odtrga, ker delj časa ne raste, pa tudi zato ne raste, ker nima miru in ga veter mantra in sèm in tjè goni, pa po zemlji ž njim brusi in gloda. Vsaka stvar in vsaka rastlika pri svojem delu in svoji rasti mir ljubi. To mora vsak pаметen človek vedeti; saj vidimo, kadar gorice zvežemo, kako hitro rožje na dolgost zraste in grozdje večé prihaja.

4. Kvar na grozdji. — Do takega trsa, ki nima kola, ima veter veliko moč, in ga sèm in tjè giblje; tedaj se pa jagodje rani po rožji in doli steplje; dosti jagod pride na nič in se pogubi.

5. Grozdje ni sladko. — Ako na nenakoljenem trsji veter grozdje sèm in tjè maja, ga solnce ne more prav greti in nespečeno ne dobí potrebne sladkosti, kakor ovo, ktero je prevezano in mirno; zato ne more tako sladkega vina dati; kajti trs je po svoji naturi tako stvarjen, da mora na miru biti in se za kaj držati; zato ima prstice ali poprimače.

Kolje je pri trsu potrebno v goricaх zato:

Da se prijema. — Trs je poprijemna rastlika (rankendes Gewächs) tako, kakor vinika, bršel, sra-botje, ktero po grmovji in po drugem drevji raste. Bog je trs zato tudi v grmovji vstvaril, in se še zdaj na nekterih mestih v grmovji najde, da ima priliko se s svojimi prstici drugega drevja ali veje se prijematí na mestu kola.

Da ima mir in brambo. — Kolje je tudi zato trsu potrebno, da je trs na miru, da lože raste, da ga tudi toča tako ne pokvari; kajti to se vidi, ako toča pred vežo gorice pobije, je vse rožje pobito in razčesano, da narazno veší, in tudi grozdje; ako paje že zvezano, ga le samo od enega kraja pobije, znotraj in od drugega kraja pa ostane rožje in grozdje celo. Ko so ljudje hasak trsa ali sladkost grozdja in moč vina spoznali, so začeli trs saditi ali gorice delati, in ko so videli, da se prijematí in držati mora, so ga poleg drugega drevja sadili; ker to ni povsod mogoče, so mu kolje stavili, da se je imel za kaj prijeti, in so ga še na vekšo pomoč privezali v dile gori po koli, da bi mir imel in obvarovan bil.

Da bolje zori in je sladkejše. — Kolje je trsu zadnjič še tudi zato potrebno in hasnovito, da je grozdje na miru in da ga solnce bolje ogreva in sladko prekuha.

Natura trsova terja tedaj kolje ali kaj tacega, za kar se more trs prijeti s svojimi prstici. To so ljudje od nekdaž že spoznali in tako s trsom delali. Kdor kolje trsu jemlje, ne spozná njegove narave pa tudi njegove potrebe ne.

Gospodarska skušnja.

* Živinska klaja, kadar sená manjka. — Letos bo treba misliti, kako bojo gospodarji krmili (futrali) svojo živino, ako sená ne bojo imeli. Kar bojo o tem zvedile „Novice“, bojo naznanjale svojim bravcem.

Neki veliki posestnik na Angležkem, J. Croal v Edinburgu, pripoveduje, da njegovi konji namesti sená vsakrat to-le klajo dobivajo, namreč: 4 funte rezance iz pšenične ali ovsene slame, pol funta zdrobljenih oljnatih preš, 1 funt ječmena, 1 funt boba, 4 lote moke lanénega semena in pol lota solí. Rezanca se v kakem velicem koritu, ki je kakih 6 palcev globoko, razprosti, na ktero se nekoliko od une ravnokar imenovane in na vodi kuhane piče polije; na to se zopet rezanca potrese in na njo se zopet dene kuhana piča in tako se v eno mer tako dolgo ravna, dokler ni korito polno. Potem se vse skup prav dobro pomeša; poklada se, ko se do dobrega pohladi. Poleg te mešance dobí vsak konj povsmod pšeničnice slame v jasli in 12 funtov zdrobljenega ovsa, ki je nekoliko z ječmenom, pšenico ali bobom pomešan in nemalo osoljen, brez vsega sená.